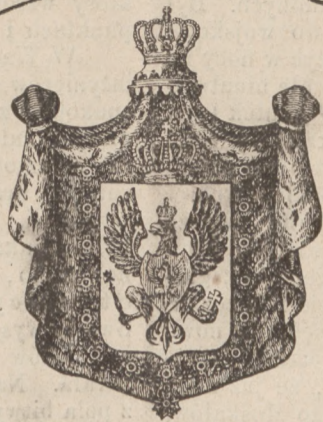

GAZETA W. MIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/2 szerokości
przyjmują się tylko w Ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozna.

Warszawa, 1. Marca. — Ze źródła rosyjskiego. Wczoraj na pańskiej ulicy zebrało się około 80 osób, które zabierały się połączyć z powstańcami. Tych jednak policja przydybała. Po kilku strzałach z domu jednego zaczęli uciekać, jednak ich dopędzono i schwytano, przyczem jednego zabito. Niebyło potem żadnego zachwiania spokoju i panowała zupełna cisza.

Turyń, 28. Lutego. — Izba deputowanych przyjęła prawo względem zaciągnięcia pożyczki głosami 204 przeciw 32.

Konstantynopol, 28. Lutego. — Porta przychyliła się do żądań deputacyi czarnogórskiej względem zaprzestania budowy ostępów i załatwienia sporu granicznego.

— Izmael basza otrzymał stopień i inwestyturę wielkiego wezyra. Tenże podarował sułtanowi piękną fregatę parową zmarłego Saida baszy i nawzajem otrzymał w podarunku wielki brylant. Wczoraj odwiedzili posłowie Izmaela baszę.

— Sułtan odwiedził wczoraj wystawę. Wielki wezyr wyrzekł się pensyi i zaległości.

Paryż, 1. Marca. — Z Madrytu donoszą, że Duero został zamianowany prezesem, Possada Herrera tekę spraw zagranicznych, Canovas spraw wewnętrznych, Jubola Marynarki.

Berlin, 1. Marca. — Najj. Pan raczył nadać radzcy przy sądzie powiatowym Schoss w Burgu order orła czerwonego 3ej klasy na pełticy i kalkulatorowi magistratu w Szczecinie Schatz order orła czerwonego 4 klasy.

Berlin, 28. Lutego. — Na posiedzeniu dzisiejszem izby deputowanych w sprawie rezolucyi dotyczącej konwencji prusko-rosyjskiej, wystąpił dep. Hoverbeck przeciw Vinckemu i oświadczył, że trzeba czekać, czyli ministerstwo większości zaszkodzi krajowi, ale że ministerstwo przyjaciół Vinckego krajowi zaszkodziło, jest niestety rzeczą wiadomą. (Bardzo dobrze).

Prezes ministerstwa Bismark: Deputowani wciąż się skarżą, żeśmy konwencji im niepodłożyli. Cały kierunek rozpraw niemógł nas do tego zachęcić. Jeżeliśmy coś udzielili, to użyto tego tylko na napaści i krytyki, których przychylni nazwać nie mogą. Skoro dacie gwarancję, że udzielić użyjecie na wspólny pożytek, będziemy chojniejsi.

Dep. Parrisius żąda zamknięcia rozpraw. Odrzucono.

Dep. Simson nazywa wystąpienie przeciw wszelkiemu powstaniu w kraju sąsiednim za Donkiszoteryą. Zdanie kraju o konwencji jest pewnem. Za dowód posłużyć mogą oświadczenia stanu kupieckiego. Konwencya jest poezją z okoliczności, okoliczności niemasz, a autor poezyi nie jest poetą (Smiech). Rząd ze skwapliwością pochwycił sposobność, i chciał z polskiego powstania wobec starcia wewnętrznego zebrać kapitał polityczny. Mówca oświadcza się przeciw poprawce Vinkiego. Rządzić jest to prowadzić ducha narodu, a nie starać się o utrzymanie na posiadach, bo samo nieupadnięcie podziwiać tylko można na skoczkach po linie tańczących. Polityka ministerstwa zagraża wewnętrznem rozwiązaniem, które utrudnia wszelkie kierownictwo państwa w przyszłości, a może czemuś większemu zagraża ((Zdumienie)). Jest to prawdziwą obelgą, że prezes ministerstwa Bismark przypuszcza porozumienie z większością, a większości nieuznaje (Bardzo dobrze. Poruszenie). Jeżeli przywrócona Polska jest nieszczęściem dla Prus, cóż może gorszego rząd uczynić, jak oddać mocarstwom zachodnim sposobność do kwestyi europejskiej i narzucić tę kwestyą Napoleonowi (Bardzo dobrze). A jeżeli przywrócenie świętego przymierza było na celu, czemuż pominięto Austryą?

Prezes ministerstwa Bismark niechce z silnemi wyrażeniami przeszłego mówcy się spierać. Układy kartelowe są konieczne. Zniesienie ich zalałoby okręgi graniczne Polakami, których strzeżenie wiele kosztuje. Dalej wspomniął o uwagach Simsona, że niemasz drogi do ich załatwienia na drodze osobistej, gdy on porównał ministrów z Donki-

szotami i skoczkami na linach. (Mowa Simsona wielkie uczyniła wrażenie. Ministrowie opuścili salę posiedzeń).

Referent Sybel przemawia przeciw rekryminacyom z przeszłości Niepowinniśmy przecie czynić wyrzutów Polakom. Vincke tylko w połowie przytoczył jego historyczne wywody o podziałach Polski. Zarzut solidarności interesów demokratycznych dotyka teraz najkonserwatywniejszych. Przecież torysoski Morning Herald nazwał pana Bismarka zakapturzonym ajentem demokratycznej rewolucyi ku ruinie monarchicznych Prus. Wnioski stawione dotyczą dwóch kwestyi najprostszyc, obrony pruskiego terytorium i stanowiska Prus europejskiego. Co do osnowy konwencji niebył jak się zdaje hr. Bernstorff dostatecznie poinformowany, ztąd powstało niebezpieczne złudzenie Europy, nigdy nieprowadzono bardziej nieodpowiedzialnej gry interesami krajowemi. Przypomina potem Rosyi politykę nieprzyjazną Prusom. Wydalenie z Torunia Polaków miało być nakazane przez hr. Eulenburga wbrew woli władz miejscowych. Polega ono na przekręceniu układu i jest nieludzkim. Ministrowie nie ujdą przed zarzutem zimnego obrachowanego okrucieństwa. Rząd powinien rozkazać ruszyć żołnierzom w pochód na rzecz porządku i sprawiedliwości. Prusy powinny użyć kwestyi polskiej na politykę pozytywną, korzystną. Tu było pole do wielkiej polityki akcyjnej, ale do głowy należy także serce i dla tego zniża się sztuka rządzenia i wojowania ministerstwa do policyjnej szykany. (Huczliwe oklaski). Rosya może nas ostrzedz wskazaniem na Mikołaja, który wszystko obracał na wojsko, a w wojsku wszystko zakładał na powierzchownej postawie. Po zburzeniu Sebastopola lud w Moskwie cieszył się z upadku panowania wojskowego. Gdyby większości chodziło tylko o zwycięstwo stronnice, pozwoliłoby na uwikłanie się rządu. Pod takimi przewodnikami w każdej a nawet stósownej akcji jest pewna klęska. Pod terażniejszym rządem, zawsze izba mówić będzie: broń do nogi. Chcemy kraj naszemu królowi ocalić a naszego króla krajowi. (Huczne oznaki zadowolenia). Terażniejsze przeczyszczanie umocni ducha wolności w ludzie. Spodziewa się, że zbyt wczesne skrócenie tego przeczyszczania nie nastąpi.

Deput. Behrend zabiera głos, aby objaśnić aluzyą, którą uczynił Sybel o wiadomej rozmowie między nim a p. Bismarkiem (co do zajęcia Polski przez Prusaków po Wisłę), że w rzeczy samej taka toczyła się rozmowa, ale że wbrew woli jego, podano ją do wiadomości publicznej. O osnowie tej rozmowy będzie mówił, gdy pan Bismark zaprze się prawdziwej części podanej do wiadomości. (Zdumienie).

Następnie przystąpiono do głosowania. Odrzucono poprawki Vinckego, Diederichsa, Bonina, a przyjęto poprawkę Bockum Dolffsa głosami 246 przeciw 57. W mniejszości głosowali frakcyja Vinckego, środek katolicki i konserwatyści.

Posiedzenie izby dep. odroczone do wtorku.

— Kolońska gazeta z d. 1. Marca zamieszcza wstępny artykuł pod tytułem napomnienie (Mahnung), w którym powiada, iż dawniej, kiedy w całych Niemczech chałasowano, że Francuzi wybierają się ku Renowi, twierdziła, iż ten okrzyk był płonny i nieuzasadniony. Dziś zaś kiedy się spuszczają inni na pokój, ona uważa że nietylko korpus obserwacyjny francuski, ale nawet wkroczenie do kraju Francuzów jest możliwe.

Toruń, 25. Lutego. — Gazeta wrocławska pisze: Z Płocka dowiaduje się, że komendantura toruńska uwiadomiła tamecznego gubernatora, iż aresztowała 4 młodych Polaków. Gubernator płocki prosił o wydanie tych Polaków i dostawienie do Alexandrowa, co też nastąpiło.

— Niektóre dzienniki berlińskie niechęć wierzyć, żeby pruskie wojsko obsadziło polskie miasteczko Dobrzyń. Fakt ten przecie jest pewnym. Równie jest wiadomą rzeczą, że dowódczom wojska pruskiego w Toruniu donieśli dowódcy rosyjscy dokąd mają zamiar wpędzić powstańców polskich na terytorium pruskie i upraszali, aby te miejsca obsadzili wojskiem. W skutek tego wysłano ztąd porazy kilka wojska na obsadzenie tych miejsc wskazanych.

Królestwo Polskie.

Gazeta wrocławska donosi, że znaczne masy powstańców zbierają się około Słupcy, Pyzdr i Zagórowa i że są dobrze uzbrojone i przestrzegają karności wojskowej. Z nimi widać zachodzą częste starcia, bo temi dniami wielu rannych Moskali przywieziono do Konina. Nowe dla nich zakładają lazarety. Wedle opowiadań podróżnych, dzielnie poty-

kają się powstańcy z Moskalami. W szeregach powstańców walczy już kilka tysięcy z Poznańskiego. O ruchach hufców powstańców niewiemy, ponieważ te są ukrywane, aby Moskale się o nich niedowiadawali, jak o ruchu Kurowskiego na Miechów, który w Czasie już naprzód nieogłębnie był zapowiedziany. Kurowski żyje i stawiał się przed centralnym komitetem i usprawiedliwił się z zarzutów sobie czynionych. Był on właściwie tylko cywilnym organizatorem, a dowództwo wojskowe sprawowali inni. Na radzie wojennej oni postanowili uderzyć w nocy na Miechów, aby ująć celnych strażów strzelców finlandzkich, ale nieutrzymano planu i dopiero uderzono na Miechów nad ranem. W skutek tego, jakoteż napaści na mury kościołów, w których pozamykali się celni strzelcy i do nacierających strzelali z zimną krwią, nieudało się przedsięwzięcie. Kurowski uznany został niewinnym błędów popełnionych.

— Główny organ moskiewski Dziennik Powszechny ogłasza w części urzędowej nieustanne zwycięstwa wojska moskiewskiego, a zabija krociami powstańców. Wyśmiany przez wszystkie dzienniki zagraniczne, ustał nieco w swych ogłoszeniach, lecz teraz z nadziejami rozkazu z Petersburga, aby skończyć z powstaniem w dni dziesięć, na nowo rozpoczyna swoje buletyny zwycięskie, w których zabija krocie powstańców, zabiera im armaty, furgony, konie. Sądziłyby można, że już noga powstańców nie ujdzie z pod miecza i bagneta zwycięzkiego Moskalów, aż tu naraz zwycięstwa przemieniają się nagle w moskiewskie klęski. tak doniósł Dziennik powsz. z d. 27 Lutego, że kolumny pułkownika Czengery, podpułkownika Dobrowolskiego i majora Golubiewa rozbiły w d. 24 b.m. Langiewicza w Małogoszczu i zabrały mu 2 armaty. Tymczasem w Małogoszczu doskonale przetrzepał Langiewicz Moskale, jak się okazuje z najświeższych wiadomości Czasu.

— Dzień. Powsz. z d. 28. Lutego znów zabił za pomocą kapitana Nowrodsko Oposzinskiego w dniu 24. b. m. buntowników 200, ranił 20, ujął 80, mnóstwo broni i na dobitkę trzy działa pod Brzeziny około Łodzi z bandy jak ją nazywa 1000 ludzi liczącej. Nie dosyć na tem, w dodatku swym tenże Dzień. Pow. z d. 1. Marca bije powtórnie Langiewicza i Jeziorańskiego pod Wołoszczowem, zabiera im 70 wozów bagażowych z 152 końmi, zapewne zaprzęgami, a samego Langiewicza rani i goni uciekającego. Chłopi mieli przytem 200 schwytać powstańców i odstawić Moskalom. Te nieustanne zwycięstwa Moskalów musiałyby nie tylko wybić co do nogi powstańców, ale wybitych liczbę podnieść do niesłychanej liczby 50,000, bo suma zabitych przez Dziennik Powszechny, tyle niemal wynosi od czasu powstania. Tymczasem Dzień. Pow. zabijał naprzód bezbronych, tylko opatrzonych w kije buntowników, potem już zabijał dosyć uzbrojonych we fuzye i kosy, teraz nakoniec zabija buntowników broniących się armatami. Dziwną prozgresją przyznaje Dziennik w uzbrojeniu powstańców, bo po każdym zbieciu i rozpędzeniu band powstańczych, napotyka je z lepszym uzbrojeniem, które poddobały owe bandy zwycięzcom.

Warszawa, 22. Lutego. — Ogłosił rząd rosyjski w Dzień. Pow. fałszywy raport swój o boju w Miechowie. Nie będziemy go rozbierać i fałszów widocznych wykazywać, bo wy bliżsi i dobrze rzecz znający fałszywe te najlepiej widzicie. Zwrócimy tylko uwagę, że sam organ rządu mówi o zaciętości ataku. O boju tym w Miechowie mówią tu w Warszawie bardzo wiele, podziwiają męstwo i waleczność atakujących, a wszyscy zgadzają się, że uderzenie na Miechów, gdzie w kościołach zamknęli się Moskale, było działaniem najnieroztropniejszym, i podobno rozporządzenia dowódcy co do ataku najniestósowniejsze. Zresztą z Krakowskiego i Sandomierskiego późno do nas wiadomości przychodzą, a domyślamy się tylko, że tam znowuż krew płynąć musiała.

Mówią nam przyjezdni z Lublina, że Leon Frankowski jeszcze żyje. Kula nie została wydobyta. Pielęgnują go bardzo troskliwie dla tego, żeby potem można było lepiej przesładować i męczyć. Bolesne są dawanie ran jak i wszystkie cierpienia znosi Frankowski cierpliwie, a już teraz jen. Chruszczew rozpoczął ciągnąć z niego inkwizycję. Drugi ranny Sokołowski, o którym donosiłem, że zginął pod Rawą, żyje także. Odwieziono go na leczenie do domu obywatelskiego, z kądem Moskale zabrali i przywieźli do cytadeli. Ten człowiek ma nie 9, jak mówiono, ale 29 ran. Leczą go zapewne dla tego, żeby go potem zabić. Za duszę Kazimierza Wolskiego, rozstrzelanego w Modlinie, odbyło się wczoraj żałobne nabożeństwo.

Odbieram wiadomości, że potyczkę małą stoczono w lasach Nieporętu (znów korespondent nie podaje daty. P. R.). Oddział z kilkudziesięciu powstańców został tam nagle otoczony przez sotnię kozaków. Z początku nasi chcieli się cofnąć, lecz potem z zapalem uderzyli na kozaków, zabili im 13 ludzi i przypędzili do wsi Krubki. Nasi stracili jednego zabitego, dwóch rannych. Kolej żelazna zepsuta przedwczoraj między Warszawą a Pruszkowem, już naprawioną została. Między Skierniewicami a Rogowem także została zepsuta; telegrafy tak do Maczek jak do Petersburga przerwane na nowo. Ukazują się coraz to nowe oddziały powstańców. Na Podlasiu sformował się nowy liczniejszy oddział w okolicach Stoczka. Pod Żelechowem kozacy na niego napadli, ale zajrzawszy im w oczy, przejęci strachem, umknęli do Garwolina bez boju. Powstańcy weszli do Żelechowa i zerwali orły moskiewskie, proklamowali rząd narodowy, odebrali przysięgę dla niego od ludności miejscowej i przeczytano jej dekreta tego rządu.

Oddziały, które świeżo w północnej części Lubelskiego sformowały się pod K. Bohdanowiczem i Rydzewskim połączyły się z trzecim, który stał pod Dubienką, a cofnąwszy się przed wojskami moskiewskimi z Lublina posłaniami, znajdują się one w okolicach po nad Bugiem. Brak ludzi wojskowych, jest tak wielki, że wielu oddziałami dowodzą ludzie niewojskowi, lecz mający odwagę i jakie takie wyobrażenie o sztuce wojskowej.

Podlasie wydobyło się ze stanu nieporządku, w jakie wpadło po bitwie pod Węgrowem i Siemiatycami, i znów stoi silne. Pogłoska o po-

tyczce zwycięskiej naszych w okolicach Białej Podlaskiej potwierdza się. Słychać tu także o nowych potyczkach oddziału Mieleckiego na Kujawach pomyślnych dla naszego oręża i mówią o zajęciu Aleksandrowa. Powstanie więc trwa wszędzie i wszędzie Polacy walczą z barbarzyńskimi i srodze niszczącymi kraj Moskalami. Donoszą, że oddział Jeziorańskiego, który wzrósł bardzo, szybkimi pochodami niepokoi Moskwę w wielu punktach i znosi małe bandy moskiewskie.

W Warszawie aresztowano pp. Witolda i Bronisława Marczewskich inżynierów kolei żelaznej, bez żadnej przyczyny, byli to bowiem ludzie spokojni i zajęci fachową pracą. Wydawali Dziennik Politechniczny i budowali koleje, kreślili projekt do kolei sandomierskiej. Wczoraj aresztowali ekspedytora kolei żelaznej Konstantego Morozewicza i innych urzędników. Starego zaś Barcińskiego mecenasa Kojewicza wypuścili. Wszystkim, których teraz biorą do więzienia, zarzucają, że byli członkami komitetu centralnego; tak samo, jak za czasów Kryżanowskaha, każdego aresztowanego obwiniali o to, że był redaktorem Strażnicy, która sobie dotąd wychodzi. Wychodzą też i inne pisma. Świeżo wyszedł 12. numer Ruchu, zawierający przedruk proklamacyi i dekretów komitetu, odezwę Langiewicza i nominację dla niego na generała. Najwięcej jednak z tych pism rozchwytywane są „Wiadomości z pola bitwy,“ których numer 2. już wyszedł, lecz których redakcyi życzyć należy więcej dbałości, i rozkazy dzienne naczelnika miasta. W ostatnim rozkazie, naczelnik miasta wskazując na prowokacyjne postępowanie policji i na ściśnienie, które może wywołać burzę, przestrzega konsulów zagranicznych, że w takim stanie rzeczy, odpowiedzialność za nieprzyjemności lub krzywdy poddanych państw, które oni reprezentują, spada na rząd moskiewski.

Mówią, że nowe wojska z Rosji mają przyjść do nas, jeżeli nie zatrzyma ich powstanie na Litwie. Niemamy ztamtąd wiadomości, czy sformowały się silne oddziały i stoczyły jakie nowe potyczki, wiemy tylko z dawniejszych doniesień, że drobnych oddziałów jest wiele i że wzburzenie sięga aż do Witebskiej gubernii.

Z Kongresówki, 25. Lutego. — Miasta Przedecz i Brdów, które przedzielają jeziora, lasy rządowe i lasy do dóbr Izbica należące, były pierwszym teatrem wojny podjazdowej; w Przedeczu bowiem zabrał oddział powstańców materyał wojenny nieprzyjacielowi, wzięwszy do niewoli 10 żołnierzy i jednego podoficera, a postąpiwszy do wsi Ciepliny, na drodze pomiędzy wspomnianymi dwoma miastami, atakowany przez nieprzyjaciela, przyjął bitwę pod dowództwem pana Mieleckiego, i Moskali rozproszył, ubiwszy im około osmdziesięciu ludzi. Ze strony powstańców zginęło w tej potrzebie 18 ludzi, a 6 ranionych. Ośmielony dowódzca powodzeniem, zebrawszy około 1000 strzelców i kosynierów, włącznie z oddziałem konnicy, sformował się w lasach rządowych Osuwiec, pomiędzy miastami Przedecz, Brdów i Izbicą położonych, i wyruszył ku północy przez kolonię Lipiny, zająwszy bór do wsi Mostek należący, gdzie przenocował; o świcie zaś party przez nieprzyjaciela, rozpoczął marsz, i następnie zajął bory lubstowskie pomiędzy Slesinem a Sompolnem położone. Z tego to punktu zwróciwszy się w prawo, przeszedł przez Sompolno traktem na północ idącym do Piotrkowa Żydowskiego, maszerując przez wieś kościelną Bytoń, Witowo, do miasta Radziejewa. Dowiedziawszy się dowódzca oddziału polskiego, o pobycie generała Mierosławskiego pod wsią Krzywosądem o milę powyżej Radziejewa, pomaszerował w tej dyrekcyi dla połączenia się z ostatnim.

Jenerał miał przy sobie około 100 ludzi i kilku oficerów z nim przybyłych. Atoli, zanim się oddział polski z nim połączył, nieprzyjaciel szczerpły zastęp jego atakował znacznymi siłami, mając około 1200 ludzi, w której to rozprawie poległo 24 do 28 ludzi z strony polskiej, a pomiędzy nimi kilku zdatnych oficerów, Moskale zaś 90. Co dowódcę oddziału polskiego spowodowało do marszu na Krzywosąd, a mianowicie: czyli ruch ten uskutecznił z rozkazu generała dla zrobienia dywersyi, lub też połączenia się z nim, nie można w ten moment przesądzać specjalnie, dość na ten moment, przesądzać specjalnie, dość na tem: że po potrzebie Moskale z j. Mierosławskim, dywersya ta była już spóźnioną, a to jak mówię, przez przydłuższe oddziału zatrzymanie pomiędzy miastem Radziejewem a wsią Płowce, dla czego podobno oddział polski, na wysokość Krzywosąda na czas przybyć nie mógł, a Moskale uprzednio w przełamującej sile szczerpły ale świetny zastęp jen. Mierosławskiego atakowali, i po dwugodzinnej zaciętej walce przerzedzili. Po bitwie więc połączył się Mielecki z pozostałym oddziałem Mierosławskiego, który zwróciwszy się nad granicę pruską, przeszedł poniżej Radziejewa, i przeszedł pomiędzy Piotrkowem Żydowskim a Skolskiem o 5 wiorst od Gopła pod Nową Wsią. Nieprzyjaciel tymczasem wzmocniony do liczby 4000, wysunąwszy się nagle z przyległych lasów, z trzech stron rzucił się na gromadkę lichu uzbrojonych, a w części bez żadnej broni siecznej i palnej, przybyłych powstańców, których około 150 było, a to właśnie w momencie, kiedy fatum powiodło na moment dowódców polskich do przyległego o 300 kroków dworu w Nowej Wsi. W czasie tego jeden z dowodzących oddziałem kosynierów przy okrzyku hurra! rozkazał atakować piechotę rosyjską jeszcze w zbyt wielkiej odległości maszerującą. Nieprzyjaciel rozpoczął przeciw postępującym silny ogień karabinowy, w skutek czego jenerał śpiesznie przybywszy na plac boju, widząc przełamujące siły, natychmiast rozkazał odwrót na kraniec lasu, aby przez to wstrzymać postępującego z 3 stron nieprzyjaciela; ale pomimo osobistych wysiłen jen. Mierosławskiego, powstałe zamieszanie w oddziale kosynierów, w złe nawet kosy zaopatrzonych a w części bez kos będących, powstrzymać się już nie dało. Powstańcy parci przez Moskwę na Gopło, w tym punkcie gdzie odnoga jeziora nie jest szerszą nad 150 kroków, dopadli pramu, którym część przepawiła się na drugą stronę jeziora, reszta zaś, szczególnie kavalerya poszła w pław. Przy tej przeprawie przez Gopło, dwóch strzelców naszych zatono. Działo się to w punkcie o 3 tylko wiorsty od Skulska. W tej potrzebie zginęło naj-

